

1957
МАРТ
5
ВТОРНИК
№ 46 (3758)
Артээ 20 бол

Совет чурукчуларын Бүт-эняйле
сыйдынгы СЭН ТК-нын байырым ча-
газы (1 арым).

Чонгуч кайгамчыктыг чангы эвнин
көргөтүү (1 арым).

О. Лопсан-Серен. — Өвүрүч амылч
чонгаркын хүдээлгелери — (2 арым).

БЛСТИН БАЛЕНДАРЬОВ: Улуг орус
чогаалы (2 арым).

С. Лопсан.— «Буруягаар» солун (2
арын).

АЖЫЛЧЫН БОЛГАН БӨДЭЭ КОРРЕС-
ПОНДЕНТИЕРЛЕРНИН ЧАГААЛАРЫ: В. Ти-
хонзов.— Области суг ажил-агнй
тудугуче хууг кячэнгейни салыр. Куль-
тура-амьдыралдын айтырыгларынче кя-
чэнгейтеин салыр. А. Семенов.— Араг-
чы болган оон болуучи хууны (3 арын).

БНО-нун Бол Ассамблеясынын XI сессиясы (4 арын).

Ыкпалтык Коммунисттик партиясынын кураалыгынын өзүндөй (4 арын).

Египетке хамаарынтыр АБШ-тын империалисттик пландары (4 арын).

СПОРТ: «Буревестниктин» бирги черидеги (4 арын).

Д. Бочаров. — Делегей байдалынын доорчулугу (4 арын).

Совет чурукчуларның Бүгү-эвилел съездизинге
СЭКП ТК-ның байырлыг чагаазы

Совет Эмилелиниц Коммунистг партиянын Тел Комитетинин декабрь болган февраль Пленумзырынн доктаалы болган СССР-нин Дзгин Советинин адыгты сессиязынын шпикитлерерин ачыкчы-чоннар узуг аярушкуч-биле болган соруг кыришкын-биле узгаан. Узгажыл-агылнын болган культура тургурушкучунун бүгү аярларын бүгү хем-беле-кадрлерине, ачыкчы чоннар-агын амчырал байдалын узам-на эки-идеринче, делегейге тайбынын болган дустар аразынга кады ачыкчалыганы ачыкчалыгына узганган Коммунистг партиянын мерген политиканын ачыкчы чоннар буртун-биле хулазоп алышмаан, ну амчыралга боттандырар дзем мога-нылаг чокка акишкан туруларар. Сонгуз-лар хулууде совет кижилер боттары-нын чатынгы эл-сеткелийн байдалашкын-биле партиянын болган чакыгын айт-кан хемчегелерин, иштиги болган даш-кын политиканын буртун дегип тура-ны аярсуслерен.

Коммунистерия болгаш партия кези-
он эвестеринг бичуугуз кандидаттары
он чыгыш эл-сетелин билимашымы-
лы даячы чоннар социалист Терезе
артуна, алдарыг Коммунист партия-
зынга, Совет чазакта бердингеи
ылгаш ылашчылы илереткенер. Ол
накшым партиянын, чазактын болгаш
кустун улуг каттыжымшынын керечи-
л дугар.

Ажылык чоңнарынын революстуг чоң аймакчы чорун-биле төрттүгүн болгаш тастабырын социалисттик Улут революциянын тилектезинин түнөсүндө бааламгачан Советтердин эрге-чагыргазы таш-ажылык улустун амындаары эрге-чыктарын кампалан турар. Оң ужу-тунда Советтердин эрге-чагыргазы бүгү аймакчы чоңнарынын хуудуусун болгаш тегисиле чаалап алган. Совет эрге-чагыр-ганын тургустууганынын баптайтк хуу-ругунда оң үндөсиздечилеги В. И. Ленин «Советтер» деп сөз бүгү аймакчы чоннарга тутас билинтий эвес, карын чыгарып болгаш ынакчымыды болу бер-ин деп билжээ. Ол сестер согулдара-арын хуудуе улам жүштүү-биле дынна-п турган.

Боттарының эрге-ажыктарынын камта-
гачылары, боттарының соңгун турары
веттеринге ажычы чоннар эң эки ки-
илерни соңгааннар. Бистинь областын
ылчы чоннар депутаттарынын область,
йон, хоорай, кезде болгын суур Совет-
тинге соңгуннар. 2090 ажык депутат

ның кеңестеріне 1930 жыл депутат-
тары арасында бистің алдырғы ақма-
ны ағылшын тәлкекшілері, кәдә-
лм-ағылшын ақыл-шисілері, қолқоз-
дүргеннің організаққмлары болған
ураққмлары, совет інтеллігенцияның
реакт. екіжілері, партия, совет бол-
ш хей-нітін ақылдақшылары бар. Олар
бітүгү коммунистерінің болған парти
жигүгү әуестерінің бұзулбас блөгүгүн
қадіттары. Ол блөгүгүн кандидаттары
шын Хобу-Асының түдүгүлары, Тоқу-
н ақчылары, Чалазавың механиз-
млары, Қызылдың сөнгелге заводунун
мір әндіріріткішілері, Мөңгүн-Тайған
малчылары, Бил-Хөмин саңылаңы-
н, Тес-Хөмин чығылчылары — Совет
уақында бүгү ақылды чоңлары ботта-
ның бадылашының чығыс әп-сет-
сідіг бергенер.

Ажылчы чоннар депутаттарынын чар-
р Советтеринге сонгудалар ажылчыны-
нын болгаш таравчыларнын кучу-
гу эвилелинин, улустарнын бузубас
милеринин, совет нигилелинин мо-
но-политиктиг чыгыс эилини тодарай
ерешкини болуп, бүгү улустун улуг
мыралы болган. Ол эвилел, найырал
лаш чыгыс эн кустуг турга бистин
отууска удурылган дийин биске
дунугун эес болгаш бистин коммунизм
ни жекелишес кезеде тилээр.

Билиш чуртүвүсүз коммунизмди турарынын улуг көзөңгө тыяа улус далай даамы ийишиз салынышынын икинчи турму-даа, Совет түрүктүгүн далай улуг дүзүлүмүнүн көрүп турар. Турмушта тыяа улус чорзгандыр. Ийишиз, коммунисттердин болгаш партия ийишиз эвестерин бөлүгүнү камданат дөш чыгыш эл-есталгиды балы-ишкыны-биле Совет Тыяныш амычын камданат коммунисттер түртүүшүлүгүнүн сүзүт сорулгаларын боттандыр дөш ийишизге улуг күзөл-соруу ийишизтен.

Совет чурумалдыг уран-чүүлдүн ажил-
данынын болгаш сорулгаларынын ду-
нында илеткелди ССРЭ-нин Совет чу-
кучулар эвилелинин оргкомитетинин дар-
ы ССРЭ-нин уластуң чурукчузу Б. В.
тансон кылган.

Од сонда СЭКИ ТЕ-ның секретары
Т. Шепилов чүве чугаалааш, съезде
КИ ТЕ-ның байырлыг чагаазын номчуп
енеткен.

Угаан-чуга ажмадаччыларынын, совет түрктүрктөрүнүн чогаанычы ажылы коммунисттик иштелидеги тургузуп турар совет кижилеринин нинти тургузгучу ажылында хуңдугат чери ээлен турар. Бузугу улугучу, реалистик угаан-чугалду беким-беле үнелешипшаан, совет кижилерини кузугтургуг агулдезинге ажылы чонларын коммунисттик иштелирини угаан-богааныча кижизиндеринге дөгүм дуза болуп турар улуг күш деп Коммунисттик партия ону көбүчү турар.

40 чымынны өң-бө чымын демдегээр деп турар Октябрьдин социалисти Улут революциясы бистин чүртүтүу улаустарын политинициге өрк чок чоруктап болгаш мөчүтүмдөн хостаан, чаз нийитилген тургүзүрмөгө улаган чогадычыч күштериня болуп кернеерин көдүрүшкүсүнү болдурган. Коммунисттик партияга удуртурган совет улус дайыннарын бүтү-лө кыжын жаздашканынырындан ажычкы чоннарнын делегейде бир дугар социалистик Ада-чүртүтүу онза улуг каңгыдыга болгаш зар-берге аотаралдык таварынч тургаш камгалар алган, нийитиле амьдыралыкты бүгү-лө талааларында социалистик үндөиниерге улуг чаарыгларыны боттадырган болгаш күчтүгү совет күртүни тургүзсаян. Социалистик революциянын төгүзү дөргө — өөп-биле кыды совет кижииярин угаан-болал байланын, оларнын меде-редияциин болгаш күбүтүгүсүнү өүзүлөинин төгүзү болур.

Чоңунт төгүтүү, орунун үрөтчүлүшү мүмкүнчүлүгү өзгөчө зор өөрүштүгү болгон мергекчилдик чогаалдарын совет чүрүчүлүр тургусканнар. Социализм чүртүтүнүчү турмалыгы уран-чүтүү амыгы уенин эң-не мурунчык идеялары-биле — коммунизмни идеялары-биле сорук кийргинге. Мөөчүтүздүн кант-диз аң кесирдеринге, национна дең өргө чоң чорукка, кеш-сөөк ылагар чорукка ууру, азымчы чопнаарын аас-кежи даш демисе — совет чүрүчүлүр сорук кийрип турар белин соруга ол болур. Совет Эвкелелин чүрмалыгы уран-чүтүү хей националдыгы уран-чүтү болуп тургус-тунган. Улаустарын найырамын, пролетарын интернационализмни улуз идеяы оон хөгүтүлдүн үрө-түннелдик болдурур турар эң-не чаагай үндөсннерниң бирөө-чү болур.

Коммунист партия болган Совет чакы тайынның болган шийтмедин деп шийтегиниз керен чагылыш чокка камалган турар. Социализм чуртунун болган он кижилеринин дугайында нугүдөшкөннөр-биле ашчыга чоннары мезгелери, чаа, чептү болган э-не туманын нийтиле тургузуу тургузарынын керенге бүтүрүсө чоруту негитерия реакциянын күштери орадыжын турарлар. Чогаалдары тайын болган чогаалчыга күш-ажалды алдарыжын, ирпн чаадин импералисти тургузууну төртүргөнү бүтү-ле араатышын болган кизи мез чок чорук-биле ештеп чок бадылга кижизин турар совет чуратчуларын ашыл-чорудуга-за мо мындыг байдалдар чутуга ужу-дузанын болго.

Амьдралын шинийг оруу-биле чорутууче, чаа амьдралд түргүзүчүзү — чоңуук маадарыг демесинден сорук киришкенин тыг алырыче чурукчулар коммунисттик партия дөдөлгө кыйрып турган. Ада-чурттук болгаш далаейин бүтү-ле депшигачиыг уран-чуртуга чогаалынын дааныш тургаш, бодунун ханы идейли-биле, формакынык болбааырангайы-биле, ажыгы массанык амьдыралы-биле, харылааны-биле күштүк социалисттик реализмдин уран-чүдүлүнү оруу-биле совет чурукчулар бүтүрүдиг чоруп озаулары. Бистид уластун төгүтүк боттаныралгааларын талетин-биле көргүзери дээрле — хооун каастаашкыныарын, чаймылаашкыныарын болдурбайн тургаш база он-биле кады чоңуук улуз чаалап алышкыныарын, коммунистиче бистид диктээшкыныарын тодаргай болгаш тилгелдиг переспективаныарын чаа амьдыралды түргүзүшкүнувүн бергелери болгаш чорүдээлери дугалай бээр кылдыр, херек кырында бар чүдүлери шаа ыңчаар хажыда бээр чорукче кирбейн тургаш, оларын бүтү-ле өндүр улу-биле болгаш шынныы-биле көргүзөн бүтүр.

Совет журнамалыг уран-чүүлдүн хатгалдагында уагт четтестер бар болуп турар. Совет кижилерниң амыдыралын, чуртталгазын болгаш культуразын, коммунисттиң ийитилгиди тургузары дээш оларынң демиселиин уагт уран күштүг-биле өргүзүп турар чогаалдар ам-даа эвээш. Малчтудегииндиги кичинизинде хостуг совет кижиниң — ажалчынын, болдооччугу, ийтелдигинтигин овуу-хергилери оон угаан.

ЧОННУҢ КАЙГАМЧЫКТЫГ

Бедин көдүрлүүшкүн

Бедин көдүрлүүшкүн

Байырлам шинчи кире берген турган хоорайынд чурттакчылары ол хүн дыма эрте олунган. Каранты турда-ла бакжы-нарымды сөгаллары чырып келгилеэн. Ады шак четпээнде-ле ол-бо соңгулда участок-тарыгаче соңгукчулар үздү чокка шуужуу өгөлөннөр. Катык-хөлгүт үнөр, ыры-хөгжүм кудумчулары долуп турган.

Хоорайны үстүү талзында № 5 сон-
гуда участого. Боже, сонгуда эгелээр-
ниг ыраг мурнууда-ла хей-хей сонгучу-
лар Коммунистерниң болгаш партия к-
жигүү эвестерин бузулбас бөлөгүнүн
каңигидаттары дэш боттарың байлаа-
шкынарын баян-биле четкилеп кеткенер

Алды шак. Сонгудла уагъотугунуң кол-
носиязының даргазы Александр Серге-
евич Иванов сонгудалар хуңу — байыр-
лады таварыштыр сонгучуларга байыр
чедирбишаан, бадыйлашкын эгезэрин
чарлаан. Бир-де дуагарының хоочун сон-
гучуларының кеткенин, даражада эл-түрөк

Роман Ильич Баев бадыхан. Бюллетень-
нерин сонгууд хааржаанче суп тура ол
мынча дээн:

— Совет үеде чуртлаары кончуг өөрчүчүг-дүр. Эрге-чагырганың органына чоңуң эи эки оолдары, кыстары дээш башлаашканынмын берип тур-мен. Олар бастың Төрөзө чуртувустуң чечетелиниги, совет улустуң аас-кежиң дээш бүгү-ле билигилериң харамнанмайн ажыдаар боор деп күзөп тур мен.

Оод соонда кылаз электрификациялгенин чорунда аймакка түрар 65 каргыт кырган сонгуучу Сидор Емельянович Шамуров быгаш сонгуулага эе-не баштай кыржип түрар эд анык сонгуучу, № 10 школын онгу кылазын эеренкизи, көсөмолчу А. М. Шевца олар балдызанынар.

Оз нымак областын херексакчилер эвизелинги нийитилегинин түдү кенторазы-нин пазычын ачылгынын көсөмолчу Түлүш М. Ч. сонгуула участогунга баш бир дугарында келген. Оз, ай ресторан түдүунда аймакка, айма планын ай санында 180 хууан ажып күрүсид түрар.

болал мезгүлү уран-чүүлдүн чогаалдарында ханы болган бүтү таланын көргүзүлгөсүн
ам-даа тыппашан. Уран-чурулга чогаалында хиремки, чиг болган чидиг эвес чога-

Белгү гуманитарный-биле болгаш чазымчалгаз ижерге-хилдин-биле бугун-даа бистин стезиживизин хайнытырын тувар чогаалдарын эрткен уениң уагү мастерлер боттарыннын уенинде тургусканнар. Орус болгаш бугу дегелей културтазынын бугу ле аң дээр чединшикниин чогаалчы шингегдин алырны үдеулетингем уагү массаның амгыдралыңче ханым-биле синип кырбашса, кеззе мөнгөле уран чурчуга турсаалары болуп артын калыр чогаалдарын чаз дегелейин тургузуугу кунгун херенилери болгаш кыржикчилери болуп турар совет чурчучулар тургуза алдар-хүзүлгелги. Миллион-миллион кижилерге дауагү уран-чараш таалаалдын болгаш өөрчүгүнүгү сеткил-бозалын берип турар, оларынч угаан-болал мөзүгүн байгы билгү туруп, викини чагайжыдын болгаш бегилиг туруп, улустарынч хосталгаз болгаш тускай хамаарышпас чоруг дээш, табынның болгаш демократиянын идеяларынч тикелгесеп дээш, бистин уениң эң-не чырыктымг болгаш белгү идеалды дээн, инквизитинч дараакчыларга уагү демисеге ону өдүрүп туруп чогаалдарын совет чурчучулардан малай тусар.

Коллективтик ууртуулганын принциптеринте тургустунган болгаш чүрүчүлүлүк даярдыгына бүгү-ле чогадышчы күштерин сырый катыштыгытар хүдүктөгүл, Совет Эни даярдыгы чүрүчүлүлүккүлүк чыгыш зай хэй националдык организацидым туртуулг талаш-биле ажылды чүрүчүлүлүккүлүк бири сөздүлү дозуп тур-дыр. СССР-ни Чүрүчүлүлүк эвилеленин мурунда уаг болгаш хүдүктүл сорулгаал турп турар. Боттарынын чогаал ажыл-биле коммунизмнүң уаг идеяларын бадгытчылаан хора эдилон эстетик-формалист улаанышкыныгара уаур, уаг сазыш-сеткил дериң болгаш идеяларын бөзүчүл уран-чүтүлү хожунгайг хожалгашыш-биле солгш турар натуралистиг меге реализме уаур, хоозун база чап коллаал чорукка болгаш социалистг реализмин уран-чүтүлүг харым болуп турар эске-да бөзүш-күнигүл уаг чүрүмалдыг уран-чүтүлүг мастерлери соскаал чөс демисиди чорудар хүдүктөгүл.

Соруу кирген ажылче, дидим чогадымчы инициативаже, херек ырында бар чүтүдү оң революсчү көзүндөзү-биле шычы, төөгү талазы-биле тодаргай көргүзүрүн негиз турар социалисттик реализмдин уран-чүчүгүн формаларын болгаш стилидерин, хевирлерин болгаш жарыялар улам ыйы байындарыже совет чүрүчүзүрүн Коммунисттик партия кыгырып тур. Социалисттик реализмдин методу кандыр-бир көзүндө чок туруп алган догмалар болгаш схемалар-биле иштежин шыда-вас, чогаал талазы-биле индивидуалдык болгү чоруткун дидим илгерезинге, фор-маларын болгаш жарыяларын хей аномын болгурунга ол метод калабак делгемдерин ажылып турар. Улуг хей-аияты утка-шыннарын форманын болбазыграйганы-биле, күөсүдигенин чидин-биле болгаш мергежиядин-биле дүштүртүп турар бешик тема-тиктиг чогаалдарын тургузары уран-чүчүгүн эң чүтүдү сорулгазы болуп ылавер болгаш болуп алат.

Чурукчулардын эвилели идеялыг угланышыкынын болгаш ууан мергежиллиг айттырыларын бодунун кичээгейиңиз төвтөгө тургузар, чурукчуларның боттары-ның калбак идеяларын бүгү кемчелер-биле хөгдүтүшпään, бодунун бүгү азымын демократтыг методкарга үндөшлөш тургузар ужураг.

Эртемиңи, кулунураңың болгаш уран-чүтүдүң улам ыңай бүгү талаалар-биле чечектедиринге байдалар Совет Эвилминде тургустунган. Бистин улуустун мурнуңа, уран чүтүдүң мурнуңа партияның XX съездининг салып берген өндүр чазгай сорулгалаары боттанглары-биле улам чүтүдүгү ажыдаарынча совет чургу-чуларын СЭКП ТБ кылгырып тур.

Совет Эвдасийның Коммунистг партиясының Төп Комитети чурукчуларнын бирги съездининге улуз чедийшинини күзевизаан, коммунизм тургузушкунунуз улуз үезинге тааржым турар чогаалар-биле чоңу байыдын тургаш, чоңуз мурун-га боттарынын хүлээлгезин совет чурукчулар алдарлы-биле күөсөдирлер дээринге быжыг бүтүрелди илереди тур.

Совет Эвелединин Коммунисттик партиясынын Төп Комитети.

ЧОННУҢ КАЙГАМЧЫКТЫГ ЧАНГЫС ЭВИНИН КӨРГҮЗҮҮ

Организаcтыг чорук

БАЯН-БОЛ (Телефон-бюро). Быйыл районунун Баян-Болда № 9 сантулаа уластуго хамаарып турар сонтукучулар черчер Советтеринин март 3-то болган сонтулаларга элек чыгыс-онтиг болган организастиг болдылар.

Соңғуда уақытында даң бажында дыма
хей соңғучулар чыгыш келген, бажы-
лашкынның өткелер шакын чакыкпей
манай турган. Бажылашкын өткелер, бир
чакын кандидаттары даш улут өөрүштү-
биле бажыдан тур мен деп ол чакылган.
Ол соңғуда уақытында соңғучулары
өткелгичин 8 шакта шукту бажылаш.

Чоннун чаңгыс эви

СУТ-АКЫСЫ (Телефон-биле). Сут-Хал районунун төвүндө 90 километр ырак чурда турар Көпчөс участкагына сонгуучулар коммунисттерин болгаш партия кезикүүгү эвестерин буюгуңуз кандидаттары дээр бадыйлаашкынын чүтлө 30 минута иштинде доозушканнар. Ол девискерде Калинин аттуг колхозтуң малчынары чурттап турар. Олар сонгуучулар хүчүнө уутуштур 4 чза чуртталга бажыннарын тулуп дооскан. Оон-биле башы мурунда чедир бажынымаз дөрт эрт бажыннарын баша чедир кылып алган. 60 баш бызаа өлөр чза казаның тулуун март 2-де дооскан.

Ферманың саанынын эш Седен-Ламз бадыйлаашкынын берип турар, инек бүртүзгөндө 1000 чойт тутту саап алырын хүдээнг. Хой кадаркын эш Арган-оол бадыйлап турар, чугалааны болгыз: — Бо хүнге чедир инек кадарын турар хойларымдан 30 хой төрөөн, оларын хураганарын бүртү камгалап алым. Ам төртүр бүтү хойларымнын хураганарын чагынса-да чидирг чок менди камгалап алыр мен



Чер-чер Советтеринге сонгудалар Кызылга узук кадрлуушкунуг байдалга эрте-
кен. Солагай талазында чурукта: Кызыл хоорайнын № 14 сонгулга укастоунга алгы
заводунун муунагы акылчынары эштер К. Курескен биле С. Пленкин багылап



турлар, он талазында: Область типографиясының журнакчы парламенты А. Попов
№ 11 сонгулда участогунда басыла тур.
Фото С. Феонтистов биле О. Самбый-болдуу.

С. ДОПСАН

